ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Χ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'. ΕΤΟΣ ΙΣ'.—ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ : Ὁδὸς Κορίνθου ἀρι
Ἀριθμ. Τηλεφώνου
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Ὁδὸς Μαιάνδρου ἀριθ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ
13
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1937

Σελήνη 25 ἡμερῶν. Ἀνατ. ἡλιου 7.13' Δύσις 5.06'.
Θεοδοσίου μάρτυρος

Της Ημερας

Η ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

«...Κύριος σκεπὸς τοῦ κράτους τῆς ἓνης Αὐγούστου, εἶναι τὰ δύο πόδια τὰ στερεὰ ἐπάνω στὰ ὁποῖα στέκει ἡ Ἑλλάς, ἡ ἐργατικὴ καὶ ἡ ἀγροτικὴ τάξις».

Σπανίως ἴσως, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐποχῆς τοῦ κομμουνισμοῦ, ἡγέτης κυβερνήσεως καὶ λαοῦ, ἐξεφράσθη μὲ τόσην κατηγορηματικὴν γλῶσσαν διὰ τὰς δύο αὐτὰς τάξεις ποὺ ἀναμφισβητήτως ἀποτελοῦν τὰ στερεὰ βάθρα ἐπὶ τῶν ὁποίων σπηρίζεται ἡ κοινωνικὴ μας ὑπόστασις.

Ὁ κ. πρωθυπουργὸς μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν εἰλικρίνειαν, μὲ τὸ θάρρος τῆς γλώσσης ποὺ δὲν γνωρίζει περιορισμοὺς καὶ φράγματα, ὅταν ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀλήθειαν, ὡμίλησε καὶ πάλιν ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν, ἀναπτύξας δι' ἁπλῶν, ἀλλὰ κατηγορηματικῶν λέξεων τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κυβερνήσεως, ὑπὲρ αὐτῶν διὰ τῆς λήψεως σειρᾶς μέτρων, ποὺ θὰ τείνουν εἰς τὴν εὐημερίαν των. Ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν ἡ ὠφέλεια ποὺ προκύπτει εἶναι ἀνταπόδοσις. Οἱ ἐργάται ἀντελήφθησαν πλέον ὅτι ἀπέναντί των ἵσταται ἄνθρωπος πυγμῆς, γνωρίζων τί θέλει καὶ πῶς μπορεῖ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ ὅταν τὸ γενικὸν συμφέρον καὶ ἡ ἀνάγκη τὸ καλεῖ. Διησθάνθησαν βιοτικὰ τὴν θέσιν των ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καὶ ἐπίστευσαν μὲ μόνην ἴσως φράσιν ὅτι ἐκείνος ποὺ τοὺς ὡμίλησε δὲν ψεύδεται. Πρὸ παντὸς ἐργάζεται καὶ ἐκεῖνο ποὺ ὑπόσχεται ἔχει τὴν βέλησιν καὶ τὴν ἀδάμαντον δύναμιν νὰ τὸ δώσῃ. Ὡμίλησεν περαιτέρω ὁ κ. πρωθυπουργὸς καὶ ἐτόνισεν μὲ πεποίθησιν : «Νὰ ξεύρετε ὅτι τὸ μέλλον ἀνοίγεται διαφορετικὰ πλέον μπροστά σας. Τὸ κομμουνιστικὸν κράτος ἐσβύσθη πλέον. Ἀρχισε νὰ ζῇ τὸ κράτος ἐκεῖνο ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἀντιπροσωπεύνται οἱ ἐργαζόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους. Καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν ἐργαζομένων τάξεων μὲ ἕνα ἀπαράβατο δρο ὅτι κι' αὐτοὶ θὰ ἀνήκουν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐργαζομένων...». Τέλλοι νὰ σημείνῃ ἄραγε αὐτό, παρὰ τὴν ὁριστικὴν καταδίκην ἐκείνων ποὺ μέχρι τόρα ἐξεμεταλεύοντο ἀσυνειδήτως δυστυχίαν τῶν τιμίων καὶ εὐδιοκλήπτων ἐργατῶν ; Πλέον ὁ δρόμος ἀφέθη ἐλεύθερος ἀπὸ τὰς ἐλεθρίας ἐπεμβάσεις τῶν παρασίτων τοῦ ἐργατικοῦ στοιχείου, τὸ ὁποῖον θὰ ξέρῃ ὅτι εἰ κόποι καὶ οἱ μόχθοι του θὰ ἔχουν αὔριον, μεθαύριον εὐτυχῆ ἀνταπόδοσιν.

Η ΜΑΣΤΙΓΞ

Καὶ ἄλλοτε ἐτονίσαμεν ἀπὸ τῶν ἐτῶν αὐτῶν τὴν ἀνάγκην τῆς περισυλλογῆς τῶν ἐπειτῶν τῆς πολεώς μας. Ἀποτελεῖ πράγματι ἀποκαρδιωτικὸν θέαμα νὰ βλέπῃ κανεὶς τὰ θλιβερὰ αὐτὰ ναυάγια τῆς ζωῆς νὰ τριγυρνοῦν στὰ κέντρα καὶ στὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως περιφέροντα τὴν δυστυχίαν των γυμνὴν, χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἐνδιαφέρεται, χωρὶς οὐδένα νὰ συγκινοῦν καὶ πρὸ παντὸς νὰ καθίσταται πραγματικὴ κοινωνικαὶ μάστιγγες. Διότι εἴτε ἐξ ἀνάγκης, εἴτε ἐκ συνηθείας τὸ κακὸ ἔχει λάβει δυσάρεστον ἐξέλιξιν. Σὲ κάθε στροφὴ τοῦ δρόμου καὶ ἀπὸ μιᾶ σχετικὴ εἰκὼν δυστυχίας καὶ ἀπογνώσεως. "Οταν ἄλλοτε ἐγράφαμε καὶ πάλι τὰ λόγια αὐτά, εἰμεθα βέβαιοι πὼς δύσκολα ἴσως θὰ ἐγενόμεθα ἀκουστοί. Ἡ κάθε ἐπίσημος ἢ ἀρμοδιοδιόρθωσις κατὰ κανόνα τοιούτας ὑποδείξεις τὰς θεωρεῖσε περίττας. Ἐν προκειμένῳ ὅμως θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν τὸ ἀντίθετον. Ὁ ἀναδημιουργικὸς ἄνεμος ποὺ ἔχει πνεύσει παντοῦ, ἡ ἀνάγκη τῆς λήψεως μέτρων πρὸς θεραπείαν τῶν κακῶς κειμένων, δὲν μπορεῖ νὰ ἀφήσῃ ἀδιαφόρους τὴν οἰονδήποτε ἀρμοδίον τῆς παρούσης στιγμῆς. Πρέπει νὰ ληφθῇ ἕνα μέτρον κατὰ τῆς ἐπαιτείας, ποὺ μᾶς ἐκθέτει εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἑένων καὶ προσβάλλει τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ τόπου μας, καὶ μάλιστα χωρὶς ἀναβολήν.

Η "ΕΡΕΥΝΑ,, ΑΙΓΙΟΥ

Μία συμπαθὴς συνάδελφος τοῦ Αἰγίου, ἡ «Ἔρευνα» διευθυνομένη ἀπὸ τὴν ἔγκριτον Αἰγιέα κ. Ἀνθρ. Φιλιππόπουλον εἰσῆλθεν ἀπὸ τοῦ τοῦ Αἰγίου.

Ειδησεις Και Γεγονοτα

Απο Ολον Τον Κοσμον

(Ἐκ τοῦ χθεσινοῦ Ἑσπερινοῦ Ταχυδρομείου)

ΝΙΚΑΙΑ. Ἡ κυρία Σιμψων, ἐξ ἀφορμῆς τῆς δημοσιεύσεως μιᾶς σειρᾶς ἄρθρων παρὰ τοῦ δηθὲν ἐβαδέλφου τῆς Νιούμπολντ Νουαγιέ, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὴν ζωήν της καὶ εἰς τὰς σχέσεις της μὲ τὸν δοῦκα τοῦ Οὐίνδσωρ, ἐπέδακε πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸν τόπον της Νίκαιας τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν :

«Ἡ κυρία Ὀβάλλις Σιμψὼν διαπασοῦρεται ἐναντίον μιᾶς σειρᾶς ἄρθρων τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν, μὲ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κ. Νιούμπολντ Νουαγιέ, αὐτοκαλουμένου ἐβδελφοῦ του, εἰς τὰς ἐφημερίδας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου καὶ ἐπεφόρτισε τὴν κ. Ἀρμάντ Γκρεγκοὰρ, δικηγόρον εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπως ὑπερασπίσῃ τὰ συμφέροντά της. Ἡ κ. Σιμψὼν βεβαιοῖ, ὅτι ὁ κ. Νιούμπολντ Νουαγιὲ δὲν εἶνε ἐβδελφός της, ὅτι δὲν ἐπῆγε εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατόπιν αἰτήσεώς της καὶ ὅτι οὐδέποτε εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἐν λόγῳ ἄρθρων πρὸ τῆς δημοσιεύσεώς των. Δὲν ἠδύνατο λοιπὸν νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἄρθρων τούτων οὔτε διὰ τηλεγραφήματος, οὔτε δι' ἄλλου τινὸς τρόπου. Διευκρινίζει δὲ καὶ κατόπιν μιᾶς συνεντεύξεως ποὺ εἶχε μὲ τὸν κ. Νουαγιέ, ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν μόνον νὰ δημοσιεύσῃ ἕνα πορτραίτο της τὸ ὁποῖον τοῦ ἐσκιαγράφησεν ἡ ἴδια, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ διαψεύσῃ ἅλας τὰς φανταστικὰς πληροφορίας ποὺ ἐδημοσιεύθησαν διὰ τὸ ἄτομόν της. Ἐνδιλύθει καὶ συνέπειαν τὴν κατάπληξίν της, διότι τὰ ἄρθρα αὐτὰ ὑπερβαίνουν πολὺ τὴν ἀλήθειαν. Τονίζει ἐπίσης ὅτι ὁ κ. Νουαγιὲ ἐγένετο πράγματι τὸν ἥρω γενικῆς φύσεως καὶ δὲν εἶχε τὸν ἐμπιστευτικὸν χαρακτῆρα ποὺ ἠθέλησε νὰ τῆς δώσῃ. Ἐξ ἀλλου οὔτε ὁ δοῦξ τοῦ Οὐίνδσωρ, οὔτε ἡ κ. Σιμψὼν ἔδωσαν ποτὲ κεμμὰν συνέντευξιν εἰς τὸν κ. Νουαγιέ.»

Εἶχε 23 ὀνόματα.

ΜΕΤΣ. Ἡ εἰδικὴ ἀσφάλεια τῆς Τιωνβίλ συνέλαβε, πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ἕνα Γιουγκοσλαβὸν ὑπήκοον, ὁπλάτου ταυτότητος, ὁ ὁποῖος παρουσιάζετο ὑπὸ εἴκοσι τρία διάφορα ὀνόματα. Ἀγνοεῖται μέχρις ὥρας ἡ ἀκριβὴς ταυτότης τοῦ συλληφθέντος ἀτόμου. Ἡ ἀσυνομίζα ὁπολογ ξει ὅτι ὁ ἄνθρωπος πὼ εὑρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας της ἔχει διαπράξει ἐγκλήματα καὶ ληστείας, ποὺ δὲν ἔχουν διαλευκανθῆ ἀκόμη. Τὸ ὄνομα ποὺ ἤπορεσ' ν' ἀποδώσῃ κανεὶς εἰς αὐτὸν μὲ κόπον δεδαιότητα εἶναι Κελεμὲν, ὄνομα ποὺ ὑπενθυμίζει τὸν τρομοκράτην ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀνεμίχθη εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Μπαρσὸ εἰς τὴν Μασσαλίαν. Ὁ Κελεμὲν—ἄς τὸν ὀνομάζωμεν ἔστι— κατηγορεῖται ἐπίσης διὰ πλαστογραφίαν καὶ χρῆσιν ψευδῶν διαβατηρίων.

Τὸ Βέλγιον ἀπειλεῖται ἀπὸ γενικὴν ἀ-εργίαν.

ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ. Τὸ Βέλγιον εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν μιᾶς ἀπεργίας τῶν μεταλλουργῶν. Ἡ Ὁμοσπονδία μεταλλουργῶν ἔθεσε τὴν Κυβέρνησιν εἰς δόσκολον θέσιν νὰ βάλῃ τὰς μεμψίμοιρους τῶν ὡρῶν ἐργασίας, καθ' ὃν χρόνον μάλιστα υἱοθέτει παρόμοιον δίανταμα ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις.

Ἀντιμετωπίζεται σήμερον εἰς τὸ Βέλγιον ἡ ἐφαρμογὴ τῆς 45ώρου ἐργασίας καθ' ἑβδομάδα. Ἐν προκειμένῳ εὑρίσκονται εἰς δόσκολον θέαν οἱ διευθυνταὶ τῶν ἀνθρακορυχείων καὶ τῆς βιομηχανίας αὐθήρου, ὅτα ἔχουν ἀναλάβει διὰ συμβολαίου τὴν παράδοσιν, ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, διαφόρων εἰδῶν αὐθηρουργικῆς.

ΦΥΛΛΟΝ τῆς τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος εἰς τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας της. Σπανίως ἴσως ἐφτιερές, ἐκδιδομένη εἰς περιβάλλον ὅπου αἱ καταστάσεις δὲν εἶναι ἀρκετὰ εὐφυεῖς διὰ νὰ ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκδόσεώς της, διατήρησεν μὲ τόσον σταθερὰν κατεύθυνσιν καὶ πάντα τὰς παραδόσεις τῆς καὶ κατώρθωσεν νὰ ἀνασκορπίσῃ πλήρως εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ τῆς. Διὸ πράγματι ἡ «Βρυσὼν» Αἰγίου κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ἐπέτυχε νὰ σημειώσῃ ἀξιοζήλευτον δρᾶσιν ὡς ἐφημερὶς καὶ νὰ κατασταθῇ ἡ συμπαθὴς παρουσία τῶν ἀγαγκῶν τῆς γείτονος. Ἔστι ἐζηγέτεαι καὶ ἡ θερμὴ συμπάθεια μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλεται καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀνελεῖ δλονὲν καὶ νέας δυνάμεις ἀπαρξεὶ ὡς καὶ ἀξιοπαίνου δράσεως εἰς κάθε κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν ἐκδήλωσιν. Ἡ νέα περίοδος ζωῆς ποὺ ἀνοίγεται σὸ δρόμο τῆς, εὐχόμεθα νὰ εἶναι γόνιμος καὶ θετικὴ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς καὶ τῆς πόλεως

ΑΠΟ ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΕΡΓΑΤΗΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ ΜΕ ΦΡΙΚΗ ΤΗΝ ΤΡΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΙΣΠΑΝΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΦΗΓΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ,

Οἱ διάφοροι ξένοι ποὺ εὑρέθησαν κατὰ τύχην στὴν Ἱσπανία ἔναν ἐξερχόμη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ποὺ ἐπιστρέφουν τώρα στὶς πατρίδες τους, διηγοῦνται μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα καὶ μὲ κάποιο ἀποτροπιασμὸ ἐκεῖνα ποὺ εἶδαν καὶ ἐκεῖνα ποὺ ὑπέφερον.

Εἰς τὸ τελευταῖο φύλλο τῆς Παρισινῆς ἐφημερίδος «Ἡμέρα» δημοσιεύεται μιὰ ἐκτενὴς συνέντευξις συντάκτου τῆς μὲ κάποιον Γάλλον ἐργάτην ποὺ μόλις ἐγύρισε ἀπὸ τὰ μέτωπα τῆς Μαδρίτης. Ὁ ἐργάτης ἀφηγεῖται εἰς τὸν Γάλλον δημοσιογράφον ζηρὰ τὰ γεγονότα, ὥστε προκαλοῦν τὴν φρίκη καὶ συνάμα τὴν συμπόνοια γιὰ κείνους ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ βρίσκονται στὸ ἡφαίστειο αὐτό.

***

—"Οχι, ὄχι! Ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσῃ κανεὶς μὲ λόγια, μὲ τὴν πένα ἢ μὲ φωτογραφίες, νὰ δείξῃ σὴν πραγματικότητα, ὅτι εἶδα σὴν Ἱσπανία. Ἔκαμα ἕνα μῆνα χὰ κοιμηθῶ καλὰ καὶ νὰ πάρω ἀπάνω μου. Πολλὲς νύχτες σηκωνόμουνα ἀπὸ τὸν ὕπνο μου ἀπότομα, νομίζοντας ὅτι ἀκούω ἀκόμη τὰ βήματα τῶν πολιτοφυλάκων, ποὺ ἀνεβαίνανε στὰ σκάλια γιὰ νὰ βροῦν τὰ θύματά τους».

Ὁ Δ. θρωπος ποὺ εἶχα μπροστά μου—λέγει ὁ δημοσιογράφος—ἔβαλε τὰ δυό του χέρια στὰ μάτια του σὰν νὰ ἤθελε νὰ σκεπάσῃ τὸ μαῦρο περιβάλλον τῶν ἀναμνήσεών του. Εἶναι ἕνας Γάλλος ἐργάτης. Ἀκούστε τὸν τώρα νὰ σᾶς ἀφηγηθῇ ἐκεῖνα ποὺ εἶδε καὶ τὰ ἔζησε:

—"Ἐρυγα κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιο γιὰ τὴν Μαδρίτη, λέγει, ὅπου μὲ ἔστειλε ἡ Βιομηχανικὴ Ἑταιρεία στὴν ὁποίαν ἐργάζομαι. Ἐπῆγα ἐκεῖ γιὰ νὰ θέσω εἰς κίνησιν κάτι μηχανές».

«Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, τὰ πράγματα ἦσαν ἐκεῖ ὅπως εἶναι τώρα ἐδῶ (στὴν Γαλλία): Ἐργατικὲς ἀπεργίες, ἰερουσιάλεμ, ἀντιθρησκευτικὰ σκάνδαλα κλπ.

«Δυὸ ἡμέρες προτοῦ δολοφονηθῆ ὁ ἀρχηγὸς τῶν μοναρχικῶν Κάλβο Σοτέλο, ἤταν ἡ 11η Ἰουλίου, εἶχα πάει μ' ἕνα συνάδελφό μου μέχρι τὸ Ἐσκοριάλ, ὁποῦ ἀπέχει 50 ἢ καὶ 60 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν Μαδρίτη. Ἐπήγαμε, θυμᾶμαι, μὲ μιὰ παλήμπαρκα, γιατὶ οἱ σιδηροδρομοὶ εἶχαν ἀπεργήσει. Γυρίζοντας, μᾶς σταμάτησαν στὸ δρόμο περισσότερες ἀπὸ εἴκοσι φορὲς πολιτοφύλακες, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐξετάσανε τὰ διαβατήριά μας καὶ μᾶς ἔκαναν ἔρευναν.

«Δὲν καταλαβίναμε στὴν ἀρχὴ τὶ συνέβαινε. Τὴν ἄλλη ἡμέρα, ἤταν Δευτέρα, μαθαίνουμε ὅτι δολοφονήθηκε ὁ Σοτέλο. Τὴν Τρίτη ἀρχισαν οἱ πυροβολισμοί. Κάθε πρωὶ κυνιὰ στοὺς τοίχους ἐθλέπαμε πιὸ πάνω, τὰ ὁποῖα, εἰς περισσότερες φορές, ἀνήκαν στὰ πιὸ γνωστὰ πρόσωπα τῆ Μαδρίτη.

«Ἀὐτὰ φνέρωναν ὅτι ἐλα εἴχαν καταστρωθῆ μὲ ἐπιμέλεια ἀπὸ μμγες. Ἡ δυὸ κομμουνιστικὲς ὀργανώσεις εἴχαν κατεγράψει εἰς ὁλόκληρους καταλόγους, τὰ πρόσωπα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθοῦν. Ἐπεμείναν τὴν κατάλληλη σιγμή. Ἀπὸ ἑβδομάδες, οἱ ἀποσταλμένοι τῆς Κομίντερν, βρισκόσαναι σεὶς θέσεις τοῦς καὶ ἐπερίμεναν νὰ τοὺς δοθῆ τὸ σύνθημα. Ἐπέρασαν ὀκτὼ ὁλόκληρες ἡμέρες, κατὰ τὰς ὁποίας ἐγένοντο συστηματικὰ αἱ προβλεφθεῖσαι ἐκτελέσεις. Σὰς 19 τοῦ μηνὸς ἔγινε ἡ κατὰ μᾶζας ἐξέγερσις τῶν ἐπαναστάσεν. Εὐτυχῶς δὲ, γιατὶ ἀν δὲν ἐοχόσαναι αὐτοί, δὲν θὰ ἤμενε κανένας ἀπὸ τὴν παλαιὰ Ἱσπανία.

— Καὶ σὺ τὶ ἔκαμες ὅταν ἐξεγράγη ὁ ἐμφύλιος πόλεμος;

— Δὲν τὸ ἔκαμα ρόδια καὶ οὔτε μ' ἔνοιαζε στὴν ἀρχή. Ἤμουνα Γάλλος καὶ εἶχ ἄλλου—κυτάζοντας τὰ χέρια του ποὺ ἔκαν σκληρὰ καὶ χοντροκαμμένα ἀπὸ τὴ δουλειὰ—ἐνόμιζα ὅτι θὰ ἤμενε ἡ σύχος, ἐπειδὴ ἤμουνα ἐργάτης καὶ ἀπίστευα στὴν πφάτάξη ποὺ ἔλεγε ὅτι θὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς ἐργατικούς. Ἤμουνα ὅπαδὸς διαφόρων ἀντιφασιστικῶν ὁμίλων. Ἐργαζόμουνα ὑπὲρ μᾶς Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως ποὺ ἦταν ἀνεγνωρισμένη ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἔλεγα σὸν ἑαυτόν μου ὅτι αἱ ἀνεκδικήσεις τῶν Ἱσπανῶν κομμουνιστῶν ἦταν ἴσως ἀναγκαῖες διὰ τὸν θρίαμβον τοῦ προλεταριάτου.

«Ἔνα ἀπόγευμα λοιπόν, ὅτις ἤ ἤρα, βρισκόμουνα γιὰ τὴν δουλειά μου ἐστὸ γραφεῖο τοῦ διευθυντοῦ μᾶς Γαλλικῆς Ἑταιρείας σὴν Μαδρίτη. Ἦταν ἕνας ἤσυχος Ἰσπανός, ὁ ὁποῖος καθότανε μὲ τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ δυὸ μικρὰ κορίτσια του σὲ μιὰ βίλλα τοῦ Πάρκο Μετροπολιτάνο.

«Ἀξιωνίδας καταφθάνουν καμμιὰ δωδεκαριὰ πολιτοφύλακες:

— Εἶσθε φασιστής, λέγουν ἀπότομα σὸν διευθυντή. Ἔξουσια ἔτι ἔχετε μιὰ βίλλα, ἕνα μεγάλο σπίτι καὶ ὅπλα. Ἀκολουθήσατέ μας!

«Ὁ διευθυντής, ὁ ὁποῖος δὲν ἀνακατευόταν ποτὲ μὲ τὴν πολιτικὴ, τοὺς ἐπέδειξε τὴν πανοπλία ἀπὸ τὰ παλαιὰ ὅπλα κοὶ ἔξρη ποὺ ἐτσόλιζαν τὸ γκὶλλ τῆς βίλλας τοῦ. Ἡ δικηπιστρίες του γιὰ τὴν ἀπόλυτη ἀθωότητά του ἦταν μάτιαιες. Τὰ κορίτσια ἐβρίλιζαν ἀπὸ φόβο. Ἡ γυναῖκα του ἔκλαιε. Τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐκρέτησαν ἔλη τὴ νύχτα.

«Βλέποντας ὅτι ὁ Διευθυντὴς ἐὰν ἐγόιζε, ἔπῆγε μόνος μου καὶ κατώθωσα νὰ τὸν ἀπελευθερώσω. Ἐπῆγα καὶ ἐκάθησα σὸ σπῆτι του γιὰ νὰ μπορέσω νὰ κοιμήσω ἀπὸ τὸ μπαλκόνι τὴν προστατευτικὴ θέσιν τοῦ ἀστυνόμου.

«Ἀὐτὸ τὸ σπῆτι εἶναι Γαλλικὸ καὶ τὴν τρίχωσιν Γαλλικὴ σημαία: Ἤμουνα βέβαιος ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἦταν ἐγθρὸς τῶν ἐργατῶν, γιατὶ καὶ αὐτὸς ἦταν ἐργάτης, ὅπως καὶ ἐγώ, ποὺ ἔγινε διευθυντὴς διὰ τῆς ἐργασίας του.

«Παρὰ τὴν ἐπιγραφὴ καὶ παρὰ τὴν σημαία, οἱ πολιτοφύλακες ἐμύρισαν πάλιν καὶ κάτι τὴν συνέλαβον. Πασεπέμφθη σπὸ ἐπανσστατικὸ δικαστήριο καὶ θὰ ἐτυφνίζετο τὴν αὐγὴν τῆς ἴδιας ἡμέρας ποὺ τὸν ἐδόθήθησαν ὁ ἀποδρασὴ καὶ νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Γαλλία.

«Μὰ πῶς; Δὲν καταλαβαίνω. Δὲν εἶτθε καὶ σεῖς ἕνας ἀπὸ τοὺς συμπαθοῦντας πρὸς τοὺς κομμουνιστάς:

—Ναί, ἀλλὰ δὲν ἤξερα τί πέει νὰ τῇ ἐμφύλιος πόλεμος. Πρέπει νὰ ἴδῃ κανένας γιὰ νὰ πιστέψῃ. Ὅσα ἀφηγοῦμαι τώρα στοὺς συναδέλφους μου αὐτοὶ δὲν θὰ τὰ πιστεύουν.

Στὴν ἀρχὴ μόνο τῆς ἐπαναστάσεως ἐδολοφονοῦντο μέσα στὴν Μαδρίτη ἑπτὰ τοὐλάχιστον ἄτομα τὴν ἡμέρα. Κοντὰ σὴν Κάζα-νελλ Κάμπο καὶ παρακπλεύρως τοῦ ἐργοστασίου παραγωγῆς φυσαερίου, ὑπάρχει μιὰ ἐκτσσὶς ὅπου ἔρριχναν τὰ πτώματα Ἐπιέστρα κάθε μέρα ἕλο καὶ 25 νέα πτώματα. Καὶ ἔσο ἄναβε ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός, τόσο καὶ τὰ πτώματα πολλαπλασιάζοσανε.

Περισσότερα ἀπὸ 35.000 ἄ-ομα, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ μάλιστα παιδιά, ἐτυφεκιθῆσαν ἀπὸ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον. Οἱ Κυβερνητικοὶ δὲν ἔκαναν ἀλάκριση γιὰ κανέναν. Δὲν τοὺς ἐπτοοῦσε τίποτε. Νά! Τώρα μοῦ ἤρθε σὴν μνήμη τὸ πρόσωπο τοῦ προέδρου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ σὸ Ἀλκαλὰ νὲ Ἀναρές. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν ἀνῆκε ποτὲ σὲ καμμιὰ πολιτικὴ παράταξη. Ἦταν καλὸς καὶ γενναιόδωρος. Εἶχε διωρίσει σστὴν Κυβέρνηση ἕνα μέγαρο γιὰ νοσοκομεῖο καὶ 15.000 πεσσέτες γιὰ τοὺς πρώτους τραυματίες. Πρῶτα-πρῶτα τὸν ἔπαψαν ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ἔπειτα, μιὰ ἡμέρα, 15 πολιτοφύλακες ἔφθασαν αἰφνίδια τὰ μεσάνυχτα σὸ σπῆτι του καὶ τὸν συνέλαβον. Καὶ αὐτὸν κατώρθωσα νὰ τὸν ἀπελευθερώσω...

—Πόσους ἔπασες ἀπὸ τὸν Ἰούλιο μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου;

—Ὅσους ἠμπόρεσα. Καμμιὰ τριανταριὰ οἰκογένειες ἀπάνω-κάτω. Σ' αὐτὸ μ' ἐβοήθησε κατὰ πολὺ καὶ ἡ γυναῖκα μου.

Εἶδα καὶ ἐγνώρισα ἐκεῖ πολὺ ἔλεια ἔνα ἀπὸ τοὺς φοβερώτερους δολοφόνους τῆς Μαδρίτης. Τὸν Λουΐ Καρμπερός, ποὺ ἀνῆκε σὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Ἀὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἐπιθεωρεῖ τὰ διαβατήρια καὶ τὰς ταυτότητας, χωρὶς νὰ ξέρῃ νὰ διαβάσῃ ἢ νὰ γράψῃ. Ἓν τούτοις ὑπερηρανεύεται ὅτι αὐτὸς ἔχει δολοφονήσει τοὺς περισσοτέρους φαΐστας!

Ἡ κατάστασις εἶναι τραγικοτάτη. Προτοῦ ἀναχωρήσω, ἐπῆγα νὰ ξαναΐδῶ τὰ σπῆτιά ποὺ εἶχα γνωρίσει. Ἐστάθηκα μὲ ἀνοικτὸ τὸ στόμα. Δὲν ἔβλεπε κανεὶς παρὰ σκελετοὺς σπητιῶν, μὲ χιλιοτρυπημένα παράθυρα καὶ πόρτες καὶ ἀδειανὰ ἀπὸ ἔπιπλα.

"Οταν πρὸς μηνὸς ἔφθασα σστὸ Παρίσι ἔρριψοκρατήθηκα. Ἡ ἀτμόπαιρα ποὺ ἔβαρλεσε σστὴν Μαδρίτη πρὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἦ ἴδια βασιλειὰ καὶ τώρα ἐδῶ. "Οταν λέγω αὐτό, κανεὶς δὲν μὲ πιστεύει. Φαίνεται ὅτι κανεὶς δὲν θέλει νὰ καταλάβῃ.

—Καὶ ἐξακολουθεῖς νὰ συμπαθῇς τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα;

—Εἶδα καὶ ἐγνώρισα καλά, λέγει, τοὺς ἐμοιῦζκους" τοῦ Στάλιν ἐπὶ τὸ ἔργον. Τώρα δὲν εἶμαι τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἕνας ἐργάνης; ἀλλὰ... μοιρολάτρης, ἀλλὰ πάντα ἐργάνης Γάλλος.

ΜΙΑ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἐξέδημηνα ὀκτὼ χρόνια, ζωὴ ἐνάρετη καὶ δοξασμένη, κλείνει σήμερα ἀπὸ τότε ποὺ ἔκλεψαν τὸ μεγαλοχρυσὸ ἀνθρωπάκι τῆς Μεσολογγίτης καὶ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν κ. Κωστῆς Παλαμᾶς, περιληφθὲν εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν διηγημάτων του (ἐκδότης Ι. Σιδέρης) 1919 καὶ ἤμελε διὰ τὴς ἐφημερίδος «Ἑστερὰ Ἑλλὰς» ἡν διευθύνομεν κατὰ τὸ 1922 συνελέξαμεν ἐράνους καὶ ἐγράψαμεν μαρμάρινον μνημεῖον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἡρωϊκοῦ Ἐπιστόπου Ἰωσὴφ ἐν τῷ κήπῳ τῶν Ἡρώων.

Κ' ἰδοὺ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐφειτωμένον, καιόμενον τὸ Μεσολόγγι· εἶχε μὲ τὴν ἐξόδου του ἀναβιόσεθῆ εἰς τὰ ὄψη τοῦ μυστηρίου. Καὶ εἶχε κατασταθῆ μυστήριον ἀπὸ τὸ χυθὲν αἷμα τῶν μαρτύρων του; Ὑπάρχουν μάχαι μυρίσνεφοι καὶ' ἄ; ἐγόθη περισσότερον αἷμα καὶ ὅμως ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις δὲν τὰς ἀνεδείξασεν εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ μυστηρίου. Τὰς θαυμάζει μόνον ἐφ' ὅσον τὰς κρίνει. Ἀλλὰ τί εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιβάλῃ τὸ Μεσολόγγιον τὴν ἄπλετον λαμπηδόνα τοῦ μεγαλείου καὶ τὴν λατρείαν τοῦ μυστηρίου; Εἶνε ἡ ἀπαρμίλλος αὐτοθυσία των προμάχων του καὶ ἡ ἀμέλιακτος σύγκρουσις τῶν δύο πολεμίων ἰδεῶν, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τυραννίας. Ἡ ἐλευθερία δὲν ἦτο πλέον τὸ ἀφθάρμα τῶν πολεμιστῶν τοῦ Μεσολογγίου. Εἶχε ρεζωθῆ μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῶν γυναικοπαίδων.

Ἡ τυραννία ἀφ' ἑτέρου εἶχε φθάσει εἰς ὁ ὀξύτερόν της σημεῖον, ἐκεῖ ὅπου ἕνας κλονισμὸς δύναται